

En la legislatura autonòmica actual (2003-2007), a les Illes Balears han iniciat les emissions dues televisions i una ràdio públiques. D'una banda, el Govern ha posat en funcionament IB3 TV i IB3 Ràdio, que cobreixen les quatre illes; de l'altra, el Consell de Mallorca, TV de Mallorca, que és d'abast insular. L'ús del català en tots aquests mitjans, encara que a les dues IB3 només sigui parcial, ha evidenciat la necessitat d'establir un model de llengua adequat als diversos nivells de formalitat que reclamen aquests mitjans i que permeti als parlants insulars percebre'l com a propi.

Per a la construcció d'aquest model no cal partir de zero, ni s'ha de fer. Ja hi ha un nombre considerable de referències que estableixen un marc prou definit en què situar-lo: la normativa lingüística vigent, les recomanacions de l'IEC, els models que apliquen altres mitjans del domini lingüístic català, alguns treballs que —més o menys directament— tracten sobre aquesta qüestió des de la perspectiva balear o, naturalment, la referència de la llengua usada pel centre territorial TVE a les Balears (creat el 1979), sobretot pel que fa a la llengua dels informatius.

D'aquestes dues televisions, la primera que va entrar en funcionament de manera regular va ser IB3 TV al final del 2005 (al principi del mateix any, IB3 Ràdio havia iniciat també les seves emissions). Després d'haver començat les emissions i d'oposar-se que la UIB fos la responsable de redactar un llibre d'estil, se'n va encarregar l'elaboració al Consorci pel Foment de l'Ús de la Llengua Catalana (COFUC), integrat dins la

Conselleria d'Educació i Cultura. A hores d'ara, tot i que encara no s'ha publicat, està en un procés molt avançat i, al final, de manera bastant tangencial, ha tingut l'assessorament de la UIB mitjançant la participació en l'equip de redacció d'un membre del Departament de Filologia Catalana.

Mentrestant, el Consell de Mallorca, bastant abans d'inaugurar les emissions de la seva TV (a mitjan 2006) va encarregar a la UIB l'elaboració d'un llibre d'estil per als mitjans de comunicació de Mallorca. Un dels llibres que comentam és el resultat d'aquesta comanda; i l'altre, és fruit d'un encàrrec paral·lel fet pel Consell Insular de Menorca.

Tots dos volums, redactats per Neus Picó i M. Magdalena Ramon, que havien treballat d'assessores lingüístiques del Centre Territorial de TVE, presenten un paral·lisme molt elevat, amb la diferència que el que ha aparegut en segon lloc es beneficia d'aquesta circumstància, ja que conté unes quantes esmenes i ampliacions, sobretot pel que fa als exemples que il·lustren les normes i recomanacions, i un apartat més dedicat a la informació meteorològica. Ambdós volums han estat revisats i aprovats pel Departament de Filologia Catalana i Lingüística General.

Tots dos llibres dediquen una especial atenció a les produccions orals i s'ajusten a l'estructura de continguts habitual en aquesta mena d'obres. En els dos primers capítols, s'hi tracten les característiques generals de la llengua en els mitjans de comunicació i dels criteris en la redacció de notícies. A partir del capítol 3 i fins al 7, l'obra es dedica a la morfologia i la sintaxi. En aquests apartats, a més d'incidir sobre els aspectes habituals que afecten qualsevol usuari de la llengua, s'hi tracten alguns punts sobre l'adequació de les formes tradicionals en les varietats illenques als diferents nivells de formalitat dels mitjans de comunicació (doble paradigma de l'article, desinències verbals, usos de preposicions, concordances...).

Els capítols 8 i 9 estan dedicats, respectivament, al lèxic general i a l'onomàstica. Pel que fa al lèxic general, s'hi fa especial esment al

tractament obert i complementari que cal donar a determinats sinònims territorials associats de manera excloent al conjunt o a cada una de les illes.

A més dels capítols dedicats a les convencions sobre majúscules i abreviacions (cap. 10) i als criteris de traducció d'organitzacions i títols d'obres estrangeres (cap. 11), n'hi ha de referits a les salutacions, els tractaments i les expressions del temps (cap. 12), a la fonètica i a l'elocució (cap. 13 i 14). També n'hi ha dos de dedicats a un tipus especial de programa, les transmissions esportives en directe (cap. 15) i, en l'edició del Consell de Menorca, a la informació del temps (cap. 16).

En els darrers capítols (17-21/22), hi podem trobar relacions dels errors més freqüents i d'obres de consulta imprescindibles (en suport imprès i virtual), i informació sobre els serveis illencs de consulta sobre terminologia i onomàstica. En l'apèndix hi ha el Decret 36/1988, en el qual es publiquen les formes oficials dels topònims de les Illes Balears.

Les dues publicacions són una eina necessària per als qui treballen en la producció de textos per als mitjans de comunicació. D'entrada, pot semblar innecessari publicar dues obres tan paral·leles en continguts, abast i objectius (a les quals encara se sumaria el d'IB3), però la particularitat territorial i administrativa de les Balears i altres especificitats polítiques fan que, d'aquesta manera, la difusió i efectivitat puguin ser majors.

Sens dubte, no abasten completament totes les necessitats de model que es generen en aquest àmbit (l'atenció està centrada sobretot en els textos informatius i poc es diu, per exemple, amb relació a la llengua dels doblatges), però és una base sobre la qual es podran construir les peces que hi falten. La posada en pràctica de les indicacions que contenen aquests treballs serà la millor mesura per valorar-ne l'encert i, alhora, la capacitació dels professionals dels mitjans per dur a terme el seu treball.

Llengua i Ús

'Llibre d'estil per als mitjans de comunicació orals i escrits'

Universitat de les Illes Balears
Palma: Consell de Mallorca.
Universitat de les Illes Balears,
2005
Universitat de les Illes Balears
Palma: Consell Insular de
Menorca. Universitat de les Illes
Balears, 2006

Autor

Joan Melià
Universitat de les Illes Balears